

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pe un an 24 coroane.

Pe șase luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45. Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Un șir cu litere mărunte pentru întâia oară 30 fil., pentru a doua și a treia oară câte 20 fil.

Pentru inserate mai mari după învoială.

Semnele vremii

Păzirea cu înțelepciune a credinței, agonisind obiceiurile dreptății, ni-a fost întotdeauna tărie și cetate de izbăvire în vâltoarele de primejdie ale vremurilor de restriște. Stăruința aceasta de noroc e singura zestre hărăzită de legea firii prin sângele popoarelor din cari ne-am înfiripat ființa de neam românesc. Dar ea nu ni-a fost numai scut de ocrotire, ci și pozoabă de frumuseță a sufletului nostru etnic.

Cu putere de instinct ni-a îndrumat cărările vieții prin veacurile întroenite de nămeții beznei, ferindu-ne de dușmanii cari ne pășteau viața. Credința ni-a luminat țințele, ni-a îndreptat gândurile către izvorul dreptății și ne-a ajutat cu toate prilejurile să ne saltăm din prăpăstiile morții, în cari ne rostogoleau vijelia vremii și pornirile de vrăjmășie ale altor neamuri. Și credința și cinstirea cucernică a credinței s'a moștenit neprihănită din părinte în fiu, din generație în generație, ca o taină mare și sfântă, care întărește inima celui dosit și luminează sufletul celui adumbrat de durere și desnădejde.

Biruitoarea și izbăvitoarea lumii, biserica lui Cristos a prins instinctul acesta de obârșie dumnezească și l-a îndreptat, desvoltat și nobilitat. A ridicat porunca firii, pe treapta ce i se cuvine, la poruncă divină. Și prin rostul învățăturilor propovăduite de Fiul omului, biserica a *primenit ființa* neamului și i-a *limpezit sufletul sfîindu-l*.

Dar vremea țese fără zăbavă la războiul său, înmulțind nevoile omului supus stăpânirii sale. Trebuințele minții și lipsurile inimii cer temeuri mai adânci și mai largi. Biserica neputându-le mulțumi pe toate, și-a creat mână de ajutor, înființând și susținând un așezământ nou: *școala bisericească* pentru a *întări și împodobi inima*, pentru a *netezi și face drepte căile minții*.

Și școala bisericească, ca ori ce fel de așezământ întemeiat de biserică, a urmărit înstăpânirea în lume a *împărăției lui Dumnezeu*: desvoltarea *binelui suprem, a personalității: sinteza calităților omenești*, — formarea caracterului, sau mai bine zis apropierea credincioșilor de obârșia divină, mântuindu-i de ispitele celui fără credință.

Și a fost bine așa! Neamul oblăduit de biserică cu înviirile ei de bine, în legătură nouă și intimă cu Dumnezeu, a început să-și ferece soartea, să-și croiască un viitor mai vrednic de fiu al marelui Părinte și Împărat al limbilor.

Dar abia apucase să-și întărească baierile inimii și iată că din silințele îngerului răsvrătit își ridică capul hrăpareț o putere nouă clădită pe tăr-

guiala pricopselilor ieftine: *politica*. Iscoada aceasta nesătulă, veșnic pornită după putere și stăpânire de tot felul, măiastră în uneltiri și urziri de vrajbe și gâlceve, și-a îndreptat privirile lihnite asupra școalei bisericești, stâlp de razim al credinței și pârghie puternică pentru saltarea neamurilor. S'a furișat sub diferite pretexte în viața internă a școalei pentru a-i preface ființa, stăruind cu vreme și fără vreme a-i fixa scopuri străine, proprii să prilejuiască desbinare, prăpastie de primejdie între ea și biserică, înlocuind tot mai mult *înțelepciunea din cărțile mântuirii sufletești cu izvodirile înărznețe ale minții omenești*. Ea sfătuiește a nu mai stăruia asupra creșterii personalităților, a oamenilor cu temere de Dumnezeu, cu cinste unul față de altul; e bucuroasă de oameni porniți să stăpânească lumea cu ajutorul mamonei.

Și a biruit. A copleșit mai întâi oamenii dela cârmă cu făgăduinți pline de amăgire, cu povește respicate pentru a preface cu ajutorul școalei ființa celor asupriți de sărăcie și suferințe.

Iar ca izbânda să fie sigură și statornică, *politica* s'a înfrățit cu o altă putere, pripășită și botezată la noi *democrație*, zămislită în apusul îmbelsugat în lumini deșarte, îndrăgostit în puterea de isvodire a minții, și care cere cu îndărătnicie desființarea puterii divine, pentru a ridica altar de închinare minții. Și parecă auzi cum se desprinde din clocotul acestei lumi răsvrătite de ură glasul democraților strigând: Nu îngăduim să mai stăpânească *taina* în școală, ori să mai între în camerele ei vre-o *minune, cerem ca în școală să crească și înflorească pomul științei din raiul pierdut*.

Și glasul acesta pătrunde în straturi largi și ca o vorbă de vrajă se înstăpânește în mintea mulțimii dornice de noroc, de necunoscut. Politicii îi convine cererea aceasta impetuoasă, doar prevede bunul folos ce i-l va îmbia. «Cu ajutorul democrației care dorește un singur fel de școală», — zice politica în sine, — «voi stăruia să scot școala de sub oblăduirea celor cari îmi strecoară în vine fiori de temere, de sub ocrotirea bisericii, căci simțesc că nu mi-e prietină în arătarea sentimentelor și își îmbracă gândurile în haină ce samănă prea mult cu a dușmanilor. Laicizând școala acesteia voi osteni din toate puterile să prefac și primenesc sentimentele și să îpestrițez haina gândurilor. Învățământul religios îl voi înlocui mănă-poimănă cu un învățământ etic, cu o morală clădită pe știință și nu izvorâtă din poruncile religiunii».

Cam acestea sunt învățămintele cari se aleg din vorbăria bogată pricinuită de proiectul sufragiului universal. Învățămintele acestea le vedem de altcum și înfăptuite. Ele se arată cu două fețe: ca ecou al propovăduirilor democratice și ca osândă pen-

tru păcate nesăvârșite de credincioșii noștri viteji și leali.

Urmările acestor silințe de a scoate școala din raza de binefăcătoare înviurire a bisericii vor fi chinuitor de dureroase pentru biserică și neam. Și nici nu cutezăm să ne gândim la durerea desnădejdiei a sutelor de mii de credincioși, cari înapoindu-se din câmpurile umezite de sânge ori din stepele pustiite ale Rusiei, se vor vedea lipsiți de școalele lor, pentru înflorirea cărora au jertfit sudori de sânge atâtea rânduri de generații! Ne cutremurăm la gândul că generațiile de mâne, viitorul patriei și al neamurilor, vor crește, în lipsa credinței și poveștelor ei, fără tărie sufletească, fără conducere cuminte și fără statornicie în muncă; că școala primară va ajunge o simplă rășniță de mecanizare intelectuală, iar munca învățătorului un supliciu, sdrobotor de suflete, căci îi vor lipsi marile inspirațiuni și evlavie muncii, ce le poate oferi numai religia cu luminile ei dumnezeiești.

În școala de mâne nu se va mai face *educație*, nu se va mai înfăptui logodirea *vremelnicului cu veșnicia și îndrumarea sufletului de a se concentra în împărăția Tatălui*! Cine va da-ru omului de mâne putere în fața realităților atât de aspre și cu multe arătări de nedreptate omenească, dacă va lipsi viața sufletească, pe care o creiază numai religia.

Pedagogul francez *Delvolvé* arată respicat în cartea sa «*Rationalisme et Tradition*» că școala laicizată din Franța, lipsită de poveștele luminoase ale credinței, duce la o *nemărginită superficialitate în ce privește desvoltarea caracterului; că învățământul religios, sancționat de stat pricinueșteuciderea moralei, samănăgermenii destrăbălării și ai anarhiei, mai ales că este stăpânit de partidele politice*.

Statul nu are nevoie de destrăbălare morală, ci de cultura conștiinței. Cultura conștiinței e însă cu neputință, dacă lipsește cultul minunilor religioase, cu ajutorul cărora omul ajunge la cunoașterea chemării sale mai înalte, suprapământene. Numai religiunea e în stare să vorbească în *grăiturile sufletului*, și cine dorește *sufletul, inima și însuflețirea*, spiritualizarea *vieții, acela nu se poate lăpăda de religiune*. (W. Foerster).

Noi românii voim *duh, credință și obiceiurile dreptății*. Prin școala de mâne nu vom mai putea însufleți viața și samănă obiceiurile dreptății. Ne rămâne numai biserica stâncă de izbăvire. Ea se va preface, ca în veacurile medievale, și *trebuie să se prefacă, în stâlp de foc* pentru a ne lumina căile prin bezna întunecului ce ne va învălui viața.

Telegrama împăratului Wilhelm. Împăratul Wilhelm a mulțumit călduros Monarhului nostru Carol pentru depeșa trimisă în chestiunea Alsației și Lorenei.

Telegrama împăratului Wilhelm se termină cu următoarele cuvinte:

«Dușmanii, cari nu pot face nimic împotriva noastră în luptă cinstită, nu se feresc nici de cele mai necurate și mai josnice mijloace, — aceasta ne îndeamnă să atacăm dușmanul pe toate câmpurile de luptă și să-l batem».

Ministrul prezident francez, Clément, afirmase că are o scrisoare din Martie 1917 de-a monarhului Carol, și că suveranul aprobă aspirațiile franceze la cele două provincii, la *Alsația și Lorena*. Scrisoarea aceasta ar fi fost trimisă, din partea monarhului, la adresa *regelui Angliei*. Ziarul vienez *Fremdenblatt* comunică din loc autorizat, că domnitorul nostru n'a trimis regelui englez niciodată astfel de scrisoare.

Ziarele parisiene publică în 12 l. c., un comunicat al ministrului prezident Clément, cu textul unei scrisori semnate de monarhul nostru Carol. Scrisoarea adresată prințului *Sixt de Bourbon-Parma*, care este cumnatul monarhului, a fost adusă la cunoștința dlui *Poincaré*, prezidentul republicei, în 31 Martie 1917, și cu învoirea prințului s'a comunicat și ministrului prezident francez. Cu raport la Alsația și Lorena textul scrisorii zice următoarele: «Iubite Sixt. Te rog să împărtășești, în secret și în mod neoficial, dlui Poincaré, prezidentului republicii franceze, că voi sprijini cu toate mijloacele și cu toată influința mea personală la aliații mei, *îndreptățite pretențiuni ale Franței* cu privire la Alsația-Lorena».

Din Viena se anunță în 13 l. c., că scrisoarea aceasta a Maiestății Sale este *falșificată*. Ministeriul nostru de externe, în urma însărcinării prea înalte, declară că Maiestatea Sa a scris cumnatului său, prințului Sixt de Bourbon, în primăvara din 1917, o epistolă de caracter curat personal, care nu conținea *nici un fel de misiune* pentru prinț; ear cu privire la Alsația-Lorena scrisoarea cuprindea următorul pasaj: «Mi-aș fi pus la mijloc toată influința mea personală în favoarea pretențiilor franceze asupra Alsației-Lorenei, *dacă pretențiile acestea ar fi îndreptățite. Însă nu sânt*».

Unirea Basarabiei cu România

Ministrul prezident *Al. Marghiloman* a trimis din Basarabia următoarea telegramă adresată ministrului de externe *C. Arion*:

«Consiliul provincial, după desbatere de 2 zile, a proclamat în mod sârbătoresc, cu 86 voturi contra 3, *unirea nedespărțită a Basarabiei cu România*. În numele poporului român și al regelui am luat act despre faptul acesta și în mijlocul unui entusiasm de nedescris, am vestit unirea. În catedrală s'a oficiat serviciu divin solemn».

Ministrul de externe, C. Arion, a răspuns:

«Dreptul a învins. Vă felicit la strălucita învingere! Ranele țării să se vindece. Marele fapt să aducă României putere nouă!»

Vestea despre unire a produs în țară mare mulțumire.

Guvernorul al Basarabiei se crede că va fi d-l Constantin *Stere*.

În cercurile vieneze se accentuează, că proclamarea unirii Basarabiei cu România *nu creiază o situație definitivă*. Formațiunea definitivă atârână

dela atitudinea României față de puterile centrale. Ucraina asemenea va avea să-și spună cuvântul, deoarece ea reclamă teritoriul basarabean cu populație ucraină.

Părerile lui Francisc Deák în chestiunea de naționalitate

Pentru actualitatea lor, alegem în cele următoare, câte va părți din trei vorbiri ale distinsului bărbat de stat, Francisc Deák, ținute în parlamentul ungar la 1868 și 1872. Eată părțile acestea:

I

Cu ocaziunea desbaterii chestiunii de naționalitate vom avea ocaziune să ne exprimăm părerile asupra acestei probleme.

În privința aceasta urmez principiului, că deoarece eu recunosc de națiune politică națiunea ungară unitară indivisă, tot ce se face în numele statului să se facă în limba lui. Dar nu admit, că *teatrul* ar fi terenul politic, unde trebuie să se aplice principiul acesta. Nu voiesc să urmez alt principiu nici în chestiunea de naționalitate, decât acela care țin că este cu dreptate. Nu voi lua în seamă împrejurarea că în ce măsură vor fi mulțumiți membri unuia sau altei dintre naționalități, ci faptul că urmând sentimentului dreptății să fiu eu însumi mulțumit cu părerea ce rezultă din punctul de vedere a dreptății, însă niciodată nu voi putea admite ca statul care sub raport politic este stat ungar unitar indivis, să cheltuească din dările publice pentru o instituție, care cultivă limba maghiară, și în general cultura, exclusiv spre scopurile unui popor, ale unei limbi și ale unei naționalități. În privința aceasta cred, că sau să se cheltuească pentru toate naționalitățile sau pentru nici una. (Aprobare). Dacă nu sântem în situația de a da la toate, să enunțăm, că nu putem da nici pentru una exclusiv.

Dacă am avea puțină de a da, să dăm tuturor; dacă însă n'avem, din bugetul statului să nu dăm nici pentru limba noastră.

Eu nu voiesc să *părtinesc* nici o *ne-dreptățire*, nici chiar atunci, când *ni-ar aduce folos*. (Aprobare generală). (Ședința din 14 Nov. 1868).

II

Din menționata unitate politică a națiunii urmează, că ceea ce se face în numele întreg al statului, nu se poate face în mai multe limbi; trebuie să se facă în limba statului, în limba maghiară. Altfel, întocmai ca până acum, așa și de aici înainte în Ungaria limba maghiară trebuie să fie limba legislației, a desbaterilor legislative și a altor funcțiuni. În această limba trebuie alcătuite legile, care au să fie publicate în traducere autentică și în alte limbi. Ear limba guvernului, în toate ramurile de guvernare, este tot cea maghiară.

Însă jos, în comitate, municipii, comune, biserică, nu restrâng egala îndreptățire, ci li dau teren larg; asemenea la justiție,

la forurile judecătorești inferioare, însă nu la cele de apelare.

Cu ocaziunea aceasta observ numai atâtea, că privitor la legiuirea ce se întâmplă înaintea forurilor de prima instanță, sânt gata și aș dori ca în tot locul, unde în comitat să poartă mai multe protocoale, fiindcă sânt mai multe naționalități, legiuirea înaintea forului prim să fie posibilă în ori care limbă a protocolului. Faptul acesta nu conține nici o urmăre păgubitoare și sânt călăuzit de ideea, că dacă Ungaria voiește să introducă institutia curții cu jurați, procedura verbală, va fi neapărată trebuință a permite, ca pe lângă limba maghiară să se poată face procesul și în alte limbi. Ear părerea, ca acolo unde limba populației nu e maghiară, legiuirea să se facă neapărat în limba maghiară, o consider de neexecutabilă, greșită, și în interesul națiunii maghiare n'o află de necesară. (Ședința din 14 Nov. 1868.)

III

Cu raport la chestia de naționalitate, de mult mi-am spus părerea, ce înțeleg sub îndreptățirea naționalităților.

Fiecare naționalitate, și dacă nu este politică, la tot cazul are îndreptățirea de a i se da prilej să-și crească copiii și să-i cultive. (Abrobare vie, mai ales din partea deputaților naționaliști).

Fie în țară și 300 gimnazii, fie chiar și atâtea, că tot la șase miluri să fie unul, dacă într'un gimnaziu de provincie nu se învață în limba poporului din acel ținut, sau în mare parte în limba aceluia, atunci neîndoișor că promovarea culturii va fi anevoiasă. (Aprobare vie, mai ales din partea deputaților naționaliști).

Să ne reamintim cât ne-am luptat în copilărie să învățăm într-o limbă moartă, și să vedem ce ușor pot învăța tinerii noștri prin faptul, că instrucția se face în limba maghiară. Așa este și cu limba ori cărei alte naționalități.

Când i-am sili, ca copiii lor, cari de loc sau puțin sânt familiarizați cu limba maghiară, fiindcă în școalele populare se propune în limba lor națională, să învețe totul numai ungurește, atunci în acele gimnazii ar fi imposibilă propășirea tinerilor, părinții ar cheltui banii zadarnic, copiii ar pierde vremea de geaba.

În general, dacă voim să câștigăm naționalitățile, nu avem să urmărim calea maghiarizării cu ori ce preț, ci să le facem plăcute raporturile ungurești. (Aprobare generală). Pentru că văd două lucruri: A voi să-i stăpîm, ar fi o barbarie strigătoare la cer, (aprobare vie), chiar și dacă nu ar fi așa de numeroși, încât e cu neputință a-i nimici. A ni-i face dușmani: nu e în interesul nostru. (Aprobare vie). Și ei se găsesc în aceeași situație. Dacă s'ar putea rupe și ar putea forma o națiune mare, aș înțelege o astfel de tendență, dar în împrejurările europene lucrul este cu neputință.

Ambele părți trebuie deci să se năzuiască, ca împreună și unul lângă altul să trăim în armonie cât mai bună.

(Ședința din 23 Ian. 1872).

Mersul războiului

Telegrame oficiale dela biroul de presă al ministrului președinte

Raportul statului nostru major:

Budapesta, 12 April. (Of.) Pe dealuri de ambele maluri ale Breței, activitate vie războinică.

Budapesta, 13 April. (Of.) Lângă Capo Sile, la cursul cel mai de jos al Piavei, am respins un atac nocturn al italienilor.

Budapesta, 14 April. (Of.) Pe frontul italian nici o întâmplare deosebită.

Șeful statului major.

Raportul statului major german:

Berlin, 10 April. (Marle cartier general.) Frontul *vestic*: Armentieres a căzut. Împresurată la nord și sud de trupele generalilor Eberhardt și Stetten, ceata engleză de apărare, 50 de ofițeri și peste trei mii de soldați, după rezistența vitejească, a depus armele. Afară de aceasta, au căzut în mâinile noastre 45 de tunuri, nenumărate mitraliere, multă muniție, un magazin de haine și altă pradă bogată. Am câștigat teren la nord-vest de Armentieres. Trupele generalilor Stetten și Karlowitz și alte trupe în pripă adunate, după

luptă pentru a patra poziție engleză, au respins dușmanul. Am ocupat localitatea Merville. Pe malul sudic dela Lys, trupele generalului Bernhardt au forțat trecerea și au străbătut până aproape de Laven și Merville.

Prada luptei dela Armentieres, după constatarea de până acum, este: 20 mii de prizonieri, între cari un general englez și unul portughez, afară de aceasta peste două sute de tunuri.

De ambele laturi ale Sommei s'au desvoltat violente contra-atacuri; regimente franceze, care au atacat pe malul vestic al Avrei la vest de Moren, s'au prăbușit cu grele pierderi și au lăsat în mâinile noastre trei sute de prizonieri, pe cari mai târziu i-a nimicit focul tunurilor franceze.

Pe celelalte fronturi nimic nou.

Ludendorff.

După ocuparea orașelor Armentieres și Merville, — cel dintâi la distanță de 90 al doilea de 70 kilometri de Calais, — germanii continuă să dobândească teren tot mai mult pe frontul Arras—Ypern, apărat de englezi și portughezi.

Dela părul lăudat te întorci cu sacul gol

— Observări —

În articolul, *Din economia populară*, apărut în Nr. 14 dela 6 April a. c. al *Revistei Economice*, dl V. V. aduce laude cărții: «Păscălia sau carte de zodii etc».

Cred că lauda se referă numai la partea economică a cărții nu însă și la partea «profețiilor după planete și zodii», exclusivul motiv al tiragiului mare al acestei cărți. În această parte a cărții ni se spune după zodii și planete caracterul, soarta ce va ajunge pe unul născut în cutare zodie și sub cutare planetă. Și cum curiozitatea omenească e mare, toți au vrea să ne știm viitorul și mai cu seamă al acelora duși pe câmpul de luptă, — cu această parte a cărții se fac bune «gheșefturi».

Cu tot dreptul autoritățile noastre superioare bisericești au dat opreliști față de abuzurile făcute și ce se mai fac cu «păscălia».

«Păscălia» propriu zisă are temeiuri științifice, dar felul cum ni se prezintă, în cartea de care e vorba, este sub toată critica.

Adevărata păscălie este astrologia, sau știința de a ceti în stele, întemeiată pe legile fixe și casnice și care cere cunoștințe astronomice și matematice.

Faptul influinței constelațiunii, asupra vietăților și lucrurilor de pe pământ, îl afirmă perândarea zilei cu noaptea, perândarea fazelor lunii, a anotimpurilor etc. E îndeobște cunoscută influința soa-

relui și a lunii, dar nu numai acestea, ci și toate corpurile cerești — întru cât nu sânt prea departe de pământ — exercită o anumită influință asupra a tot ce se află pe pământ, deci și asupra oamenilor. Și aceasta influință conform legii de atracțiune depinde dela mărime și depărtare.

De mult s'au făcut încercări de a se stabili dependența dintre constelațiuni și soarta oamenilor, dar greutățile sânt mari. Din observările continue asupra singuraticelor manifestări ale influințelor corpurilor cerești s'au stabilit reguli, care sunt destul de numeroase.

Legile cosmice sânt de natură tainică și inteligenței omenești încă nu i-a succed să cunoască propriile calități, — le vedem numai manifestându-se. — Influența dură a corpurilor cerești se manifestă în tensiunea masselor (pământ, mare, aer) deci în furtuni, cutremure etc; influința mai fină fiziologică se manifestă asupra corpului; sânt apoi și alte influințe care se manifestă asupra vieții spirituale.

De sub influința corpurilor cerești nu ne putem substrahe, dar le putem reduce, având voință liberă.

«Sielele deșteaptă înclinări, — dar nu silesc»! pentru ca să învingi înclinările și se cere voință.

De aici apoi greutatea de a deduce în mod hotărât din manifestatii asupra influințelor constelațiunilor și de a stabili o lege generală.

Voești să cunoști influința corpurilor cerești, în un anumit ceas, trebuie să cunoști apriat constelația aceluia ceas, precum și poziția ce o au între ele singuraticile corpuri cerești din acea constelație. Cu-

FOIȘOARA

Amănunte din război

— Amintirile unui imam —

Im zilele trecute ne-a cercetat în spitul nostru de câmp, imamul — preotul mohamedan — al armatei noastre.

Effendi S. este un vechi prieten și camarad al nostru, pe care îl iubim cu toții pentru calitățile sale eminente intelectuale și pentru darul său de-a ști povesti.

Ca unul care a studiat și umblat mult în Turcia, Arabia, Palestina și Egipt, și care a știut să observe lucrurile, ne istorisește totdeauna părți interesante din pășaniile sale de derviş călător.

În viața noastră uneori monotonă, serile când Effendi S. ne este oaspe, ne sânt în deosebi plăcute.

Într'una din seri era vorbă despre caprițiile și jocul de multe ori fatal al sorții omenești.

Effendi S., pe care noi îl agram de obicei cu numele Effendi, s'a hotărât să ne povestească și ilustreze în ce constă *fatalismul*, credința oarbă a urmașilor religiei lui Mohamed în soarta, *Fatum*.

Voi creștinii — spunea Effendi, — nu credeți în *Fatum*, nu știți legile și puterea cuvântului «*Chader*» și «*Kismet*»; dar rogu-vă, ascultați cu atențiune o întâmplare,

văzută cu aceeași ochi, cu cari vă privesc pe voi astăzi și veți înțelege credința noastră firmă, că fiecare om își are scrisă în cartea vieții soarta sa, și că ceea ce li este omului urșit, trebuie să i se întâmple căci nimeni, nici o putere nu poate schimba ceva din ceea-ce Allah i-a rânduit din ceasul când a zărit lumina zilei.

Nenorocirea, despre care voiesc să vă povestesc, și din care repet veți pricepe, de ce noi turcii ușor ne împăcăm cu toate pe această lume, fie bune, sau rele, — căci știm că Allah așa le-a voit și nu altfel, — s'a întâmplat în cursul acestui război, în anul 1916.

Eram pe atunci în Tirol și făceam servicii la un batalion de vânători recrutați din Bosnia, dintre cari cei mai mulți au fost musulmi sau, cum le ziceți voi, musulmani.

Timpul temut al lavelor (avalanșelor) sosise. Veți ști, că aceste opere ciudate și periculoase ale naturii, își au sezonul. Când ninge zile și nopți de-a rândul și timpul este moale, așa că zăpada în loc să înghețe devine lipicioasă, este destul ca în vârful muntelui să se așeze o pășărică rătăcită pe un brăduț solitar, ca puțină zăpadă scuturată de-pe creanga mișcată, să dea naștere sâmburelui unei lavine, care la început este cât un pumn, dar rostogolindu-se pe coasta muntelui

prin păturile de zăpadă ce le răpește sâmburul cu sine devine o masă uriașă de zăpadă de un diametru până la 100—200 metri.

Dar nu voiesc să vă plictisesc cu explicări din domeniul științei naturale, ci să vă istorisesc o întâmplare.

Parecă văd și acum. Eram după prânz, cu toții în jurul mesii, și stam lângă cafeaua neagră la povești. Deodată auzim un vuet afundat, apoi un ropot asurzitor. Sunetul înspăimântător se apropia repede! Groaza o citeam unul fiecare de pe fața celuilalt. Știam cu toții ce ne amenința: lavina!

Veți zice: «Effendi! turcului nu-i prea pasă de ceea-ce are să i se întâmple». Citesc această sentință de pe fața voastră, copiii zise Effendi; da, așa este, continuă el, aveți drept, turcul nu se teme de nimic, dar de frica lavinii tremură toată vietatea, decum bietul om, care în fine totuși doarește să trăiască!

Și cum eram noi adăpostiți într'o baracă de scânduri, credeți-mă, prietenilor, la caz că lavina era să urmeze direcția ce ducea peste lăcașul nostru, viața ne era mai sigură în vizuina șerpilor veninoși, ca în acest nefericit cuib.

Dar n'a fost scris în cartea vieții nici unuia dintre noi, să fie strivit de această lavină. La o distanță de 500 metri de locuința noastră, ca fulgerul se rostogolește lavina și cu un șuer diabolic, pe care au-

zindu-l, inima îți înceată de-a bate și părul îți se ridică măciucă sub căciulă, — se prăbușii în valea de sub poalele muntelui nostru. Lavina era uriașă, și cum o priveam de pe coasta muntelui, părea că este un groaznic Mamuth antidiluvial, ce sta doborât la pământ.

(Va urma)

Brimăvară

— Tie —

*În raze dulci se scaldă toată firea
Și se trezește iar din somn de eamnă;
Și ce-a fost până azi pustiu și singur,
Un nou vestmânt începe să-și aștearnă.*

*Un soare 'ntinerit privește 'n lume,
De groaza lui se trag în colțuri norii,
Și-atâtea vânturi reci și răsvrătite
S'ascund de fața lui, ca cerșitorii.*

*Și peste tot e răs și veselie,
Și 'n jur tot semne de viață.
În sus se 'nalță 'ncet o ciocârlie,
Pădurea 'mbracă haina de verdeață...*

*La mine e și-acum târzie toamnă,
Și jurul meu se sbate încă 'n ceață.
Doar numai tu, c'o singură privire,
Și-o vorbă bună, mi-ai da iar viață.*

Sibiu.

Ioan Berghia.

noăsterea acestora cere calcule și cunoștințe astronomice și matematice.

Explicarea influenței constelațiilor deci nu se poate generaliza, ci trebuie studiat fie care caz de sine, de vreme ce constelația și poziția corpurilor cerești se schimbă din clipă în clipă.

Ceea ce ne oferă, în aceasta privință, cartea pe care dl V. V. o socotește de înofensivă se reduce la nul; dar stricătura ce-o face din punct de vedere moral e cu mult mai mare de cum o crede dl V. V. Și această carte este o carte, ca și alte multe, prin care se progădă și susțin superstițiile în poporul lesne crezător și căruia îi lipsește măsura de-a controla ceea ce i se oferă.

G. Navrea.

Nr. 2385 Școl. 1918.

Provocare oficială.

Cu ocaziunea invaziunii vecinului regat, România, în patria noastră, în toamna anului 1916 a dispărut din Sibiu și de atunci n'a mai dat nici un semn de viață, profesorul dela seminarul arhiepiscopar greco-oriental român din Sibiu, Ioan Oțoiu.

Deoarece profesorul acesta dispărut până acum n'a justificat părăsirea oficiului și în consecință neîmplinirea datorințelor sale oficiale și nu se știe locul unde se află el acum, Consistorul arhiepiscopar a introdus în contra lui procedură disciplinară, în virtutea regulamentului disciplinar §. 3 lit. g). (părăsirea arbitrară și nejustificată a oficiului), respective lit. f.) (neîmplinirea obstinată a datorințelor oficiale și neglijarea cu desăvârșire a oficiului) și pentru pertractare prin aceasta este provocat profesorul numit, ca în termen fix, deci până la 1/14 Maiu 1918 să se anunțe la Consistorul arhiepiscopar în Nagyszeben—Sibiu, ori să comunice, unde se află și să-și justifice absența.

Încât în termenul indicat nu se va prezenta, ori nu va comunica locul unde se află, catedra ocupată de el se va declara vacantă, și se va întregi în cale regulamentară, rămânând calea deschisă, ca procedura disciplinară în contra lui să se continue și să se finalizeze, când se va putea.

Nagyszeben—Sibiu, din ședința consistorului arhiepiscopar ca senat școlar, ținută în 22 Martie 1918.

Consistorul arhiepiscopar.

Un așezământ umanitar.

Avere de 40.000 coroane agonisită creștărește în 17 ani

Sunt 17 ani împliniți, de când exactorul arhiepiscopar, domnul Victor Tordășianu, cu scop de a da puțință de împreună lucrare așa zisului nostru inteligent cu meseriașul și cu economul (muncitorul pământului) nostru, temeiul a pus așezământul umanitar numit: „Reuniunea română de înmormântare din Sibiu”. Cum din publicațiile de până aici sunt cunoscute lucrările acestei Reuniunii pe cei 16 ani din urmă, acum mă mărginesc pe lângă a arăta ce anume a făcut ea în anul 1917, care a fost al 17-lea din viața ei.

Ca nici într'un an din cei trecuți, în anul 1917 nemiloasa moarte a secerat viața a numai puțin de 39 membri din sinul Reuniunii. Ajutoare statutare, după acești 39 membri s'au dat de cor. 8,092.50, din cari, detragându-se 10%, la fondul „Azilului orfelinat” pentru adăpostirea, îngrijirea și nutrirea bătrânilor noștri scăpați și neputincioși cum și a orfanilor noștri, s'au adaus cor. 809.25. Față de cei 39 membri decedați, mulțumită viului interes manifestat de cărmaci, la Reuniune în 1917 s'au înscris 113 membri noi, dela cari s'au încasat cor. 226 taxă de înscriere, ear taxă a 60 bani, ce să plătesc de membrii în viață după membrii răposați, s'au încasat în total cor. 8,557.80. Interese, după depuneri, după hârtii de valoare și după taxele a 60, bani neplătite la timp, s'au încasat în total cor. 947.63.

Din acestea venite ale Reuniunii, la cari s'au adaus și banii gata din 1916, s'au acoperit ajutoarele de cor. 8092.50, onorarul prezidentului de cor. 156, al secretarului, pro 1915 și 1916, de cor. 147, al cassarului de cor. 312 cum și simbria portărelui de cor. 450.

Dat fiind, că în urma nevoilor războiului fără de sfârșit, lipsa brațelor muncitoare, ce s'a resimțit dela chiar începutul războiului, în anul 1916 și 1917 și-a ajuns oarecum culmea, cărmacii Reuniunii s'au văzut nevoiți să se desfacă de către întreprinderea de „Pompă funebră”, ce o cum-păraseră încă în 1912, cu scop ca din ve-

nitele ei să se adaugă cât mai mult la fondul „Azilului orfelinat”, prin mijlocirea căruia să se acvire, de pe acum, cel puțin intravilanul menit pentru Azil.

Astfel în 1917 întreprinderea de pompă funebră a fost vândută harnicului și destoinicului măestru curelar Constantin Banu, care a și instalat-o într'una din prăvăliile caselor sale proprii din strada Faurilor Nr. 7.

Experiențele și triste și pline de în-vățătură, făcute în jurul „Pompei funebre”, ce avea să grupeze între altele, la împreună lucrare mai ales pe meseriașul român, ear la ajutorință reciprocă pe toți ai noștri, și neajunsurile cu cari a avut să se lupte, mai ales prezidentul Reuniunii, dl Tordășianu, care era totul la întreprindere, merită să fie accentuate în raportul general despre activitatea Reuniunii.

Averea proprie a fondului „Azilului”
În 1917 a ajuns la cor. 7,494.17, cu un crescământ de cor. 1,241.83 față de 1916. Ea a sporit cu cele 10% statutare detrase, cu un dar de 10 cor. și cu interesele după banii depuși respective invetiți în hârtii de valoare. **Averea fondului Pantaleon Lucafa al „Azilului”** a ajuns la cor. 1,222.80, cu un sporiu de cor. 57.83 față de 1916, provenit din interesele după banii proprii. **Averea fondului Victor Tordășianu al „Azilului”** a ajuns la cor. 1,556. —, cu un sporiu de cor 247.84 față de anul 1916. Venitele lui a fost cor. 156, onorarul prezidentului de câte 4 cor., după 39 membri decedați, cedate, ca întotdeauna, fondului și din interesele după capitalul propriu. **Averea fondului Căpitanul Ioan Toma al „Azilului”** a ajuns la cor. 3,124.76, cu un sporiu de cor. 187.27 față de anul 1916, provenit din interesele după capitalul propriu. **Averea fondului Petru Ciora al „Azilului”** a ajuns la cor 279.15, cu un sporiu de cor. 10.82 față de anul 1916. **Averea totală a fondului propriu și al acestor 4 fonduri**, la finea anului 1917 reprezintă suma de cor. 13,676.88, cu un crescământ total de cor. 1,745.59 față de anul 1916. **Averea Reuniunii e de cor. 25,418.97**, în care e cuprinsă și suma de cor. 20.81, ce formează fondul întemeiat de secretarul Reuniunii I. B. Boiu, pentru cumpărarea unui steag cernit, ce să se folosească la diferite prilejuri. **Averea Reuniunii și a fondurilor „Azilului”** dau suma de cor. 39,095.85, cu un crescământ total de cor. 2,476.77 față de anul 1916. **Cu alte cuvinte în răstimp de 17 ani s'a adunat creștărește o avere de 40.000 cor. pentru oamenii noștri năcăjiți!**

Cea mai mare parte a acestei averi este investită în scrisori fonciare de ale „Sparkassei” „Bodenkredit-anstaltului” și de ale „Albinei” din Sibiu, apoi în obligațiuni de războiu, cari aduc percente de 4, 4½, și chiar și 6% și numai o mică parte a banilor se găsește depusă la bănci. În împrejurările de azi să recomandă așezămintelor noastre similare să-și plaseze banii mai ales în scrisuri fonciare.

Cum după felul de alcătuire al Reuniunii, ea numai în acel caz poate dăinui, dacă în toată bună vremea dispune de cel puțin 300 membri platnici, și cum un mare număr din membrii, înscriși în timpul întemeierii ei, plătid până acum taxele a 60 bani după 300 membri răposați, astăzi nu mai plătesc nimic, e mare trebuință, ca la Reuniune să se înscrie cât mai mulți membri noi, fie din Sibiu, fie din provincie.

Înscrieri se fac la prezidentul Reuniunii Vic. Tordășianu, și la cassarul ei profesorul Tim. Popovici.

Iov.

Contribuiri pe seama „Asociațiunii”

II

Din 18 Martie încoace s'au mai făcut în favorul „Asociațiunii” și al instituțiilor ei următoarele contribuiri, pentru care exprimăm mulțumirile cele mai călduroase:

A. Institute de credit:

1. «Bocșana» din Bocșa montană	100 K.
2. «Institut de credit» din Mehadia	50 "
3. «Furnica» din Făgăraș	50 "
4. «Luceafărul» din Vârșet	300 "
5. «Orientul» din Dobra	50 "
6. «Cassa de păst.» din Mercurea	200 "
7. «Mielul» din Poiana	50 "
8. «Bihoreana» din Oradea-mare	500 "
9. «Sătmăreana» din Seini	40 "
10. «Mercur» din Năsăud	100 "
11. «Silvania» din Șimleu	500 "
12. «Vărădiana» din Varadia	50 "
13. «Codreana» din Băsești	200 "
14. «Oraviciana» din Oravița	300 "

Cu totul: 2490 K.

Sumele din conspectul I: 2685 K.

Împreună: 5175 K.

B. Particulari:

1. Dr. Aurel Oprea, avocat în Bocșa montană	100 "
2. Dionisiu de Simon, proprietar mare în Uzdi-Sân-Petru	1000 "
3. Nicolae Oprean, comerciant, Murăș-Osorheiu	500 "
4. Ioan Săbădeanu, comerciant, Brașov	100 "
5. Dr. Vasile Suciu, canonic, Blaj	200 "
6. Gheorghe Popp, consilier ministerial, Vaidacuta	1000 "
7. Dr. Nicolae Calefariu, medic, Săliște	500 "
8. Andreiu Cosma, director de bancă, Șimleu	100 "
9. Dr. George Pop, avocat, Zălau	100 "
10. Daniil Graur, învăț., Giurtelec	50 "
11. Grațian Flonta, protopop, Cătelul român	50 "
12. Dr. Alexandru Aciu, avocat, Tășnad	50 "
13. Dr. Alexandru Gheție, vicar foraneu, Șimleu	50 "
14. Antoniu Băliban, preot, Unimăt	50 "
15. Traian Trușas	50 "
16. Ioan Nossă, Bogdana	50 "
17. George Maior, Periceu	50 "
18. Vasile Pop, protopop, Oarța de jos	50 "
19. Antoniu Mocsonyi de Foen, mare proprietar, Bulciu	1000 "
20. Ioan Costea, preot, Uilac	50 "
21. Georgiu Maior, preot, Băița	50 "
22. Alexandru Achim, preot, Băsești	20 "
23. I. Lengyel, preot, Oarța de sus	30 "
24. Vasiliu Marchiș, econ., Oarța de jos	10 "
25. Mihaiu Chiș, Oarța de jos	5 "
26. Vasiliu Pop al Onușului, curator primar, Oarța de jos	5 "
27. Ionel P. Comșa, comerciant, Săliște	1000 "
28. Livia G. Cosma, soție de avocat, Beiuș	50 "
29. Pantaleon Lucafa, căpitan c. și r. în pensiune, Sibiu	200 "
30. Alexandru Lupu, general c. și r. în pensiune, Viena	100 "
31. Dr. Octavian Russu, avocat, Sibiu, și d-na Emilia Russu n. Rațiu	1000 "
32. Dr. Aurel Halic, medic, Lipova	50 "
33. George Pop de Băsești, mare proprietar, Băsești	1000 "

La un loc: 8620 K.

Sumele din conspectul I: 4400 K.

Împreună: 13020 K

Sibiu, 9 Aprilie n. 1918.

Biroul „Asociațiunii”.

Știrile zilei

Pentru orfelinat. Preotul nostru militar Eugen Muntean, fost paroh în Idiciu, tractul Mediașului acum la Regimentul de infanterie nr. 64. (Feldpost nr. 617) a trimis pentru orfelinatul nostru: suma de 1146 cor. 20 fileri colectă adunată cu discul dela feciorii Regimentelor 63 și 64. **Cassa Arhiepiscopară.**

Prezentare la serviciu. Magistratul orașului Sibiu înștiințează: Concediații, ofițeri și soldați, ai regimentului de infanterie nr. 31, cari au primit concediu din front, poșta de campanie nr. 298, au să se înfățișeze după expirarea concediului lor fără întârziere la batalionul regimentului în Semlin. — Concediații gloțiși ai contingentului din 1900, cari au fost concediați pentru lucrări economice, au să se înfățișeze imediat, pe calea cea mai scurtă, la Semlin.

Numerătoare în Sibiu. Primim dela magistrat următoarele: În zilele din 16—20 April n. se face în toată țara recensământul poporațiunii, și în legătură cu asta și numărătoarea cailor, vitelor, oilor și porcilor. — În orașul nostru, în Sibiu, săvârșesc lucrarea de comisari ai recensământului: învățători și școlari dela seminarul evangelic luteran. Publicul este rugat să sprijinească după puțință munca acestor comisari, cu atât mai vărtos, că nu este vorba de recivări, ci de a putea stabili mai ales cantitatea trebuincioasă de bucate (făină) pe seama locuitorilor orașului.

Decorat. Sergent-maiorul Nicolae Popa din Săliște, fiul răposatului preot Ioan Popa, este decorat cu **Crucea de argint cu coroană pe panglică de vitejie.**

În comitatele ardeleno nu se pot trimite articoli de mâncare pe poștă. Este știut, că fără certificat de transportare nu se pot trimite pe tren articole de alimen-

tare. Această dispoziție până acum se putea eluda ușor, căci pachetele destinate pentru străinătate se trimeteau pe poștă în comitatele dela graniță și de acolo era mai ușor a le exporta prin contrabandă. În scopul opririi acesteia ministrul de comerț sub Nr-ul 15,814 a dat o ordonanță, prin care se interzice pe teritoriul alor 31 comitate de a se lua pachete cu alimente la poștă. Pachetele despre care se știe ce conțin, se restituie trimițătorului, iar cele suspecte le reține oficiul postal și încunoștințează forurile administrative. Articole de alimentare pentru care trebuie adeverință de transportare, nu se pot deci trimite pe poștă. Ordonanța se raportă și la comitatele Făgăraș, Brașov, Ciuc și Treiscaune.

Unitarile și articolul de lege XX din 1848. Revista unitară *Keresztény Magvető* în numărul său din Ianuarie-Februarie a. c. ocupându-se cu proiectul despre executarea succesivă a articolului de lege XX din 1848 cere dela stat: 1. Să organizeze pe seama unitarilor posturi de catiheți în Cluj, Turda, Cristur și Budapesta; 2. Profesorii să aibă salar și beneficiu egal cu cei de stat; 3. Înființarea unui gimnaziu pentru fete.

Naturalistul Haeckel și războiul. Marele naturalist E. Haeckel, care propagă teoria generațiilor spontanee, a împlinit în anul acesta 84 ani. Bătrânul învățat a răspuns la multele scrisori de felicitări ale prietenilor săi, că poate nu va mai ajunge eara cea mai apropiată. Deaceia își ia rămas bun dela dâșii cu nădejdea, că după moartea lui va înceta războiul distrugător de cultură și se va reconstrui cultura pe baza ideilor lui naturaliste.

Învățători în parlamentul Suediei. În parlamentul Suediei sânt 15 deputați de profesie învățători. Ministrul instrucției publice suedeze fusese odată învățător.

Serviciu militar obligator în Irlanda. Din Londra se anunță, că lordul Asquith n'a sprijinit propunerea guvernului englez de a se extinde serviciul militar obligator și asupra Irlandei. Proiectul totuș a fost primit cu 323 contra 100 voturi.

Belgienii la frontul apusean. Din Berlin se anunță, că armata belgiană are să apere de present un front de 31 kilometri. Generalul Maranville a reorganizat diferitele trupe și acum are și rezervele necesare.

Învățătorii și războiul. O revistă pedagogică scrie: Din Germania participă la război 75 mii învățători și din Franța 30 de mii.

Krupp. Fabrica Krupp este mărturie puternică despre genialitatea și puterea de organizație germană. La anul 1826 a răposat în orașul Essen din Germania un industriaș simplu cu numele Frideric Krupp, lăsând în urma sa o avere de aproape 180,000 coroane. Aceasta avere s'a moștenit de fiul său Alfred Krupp, om cu talent de organizare. La moartea sa în 1887 numărul lucrătorilor aplicați în fabrică era de 20,000. Astăzi sânt 47,000. Numărul sufletelor din familiile acestor lucrători dă cifra de 150,000. Terenul, pe care este edificată fabrica, are o suprafață de 470 hectare. Familia Krupp nu mai are descendenți de gen bărbătesc. În anul 1902 a răposat ultimul vlăstar, Frideric, fiul lui Alfred Krupp, lăsând în urmă o avere de optsute milioane mărci.

Poșta redacției

Dlul D. S. în M. Curs de bucătărie acum nu se găsește în Sibiu. În Budapesta ar putea însă învăța la așezăminte de felul acesta. Puteți cere informațiuni dela: Prea Cuvioșia Sa, Ohenadie Bogoevici, protosincel, Budapest, Holló utca 8.

Dlul I. B. în S. Primate. Apar pe rând. Mulțumiri.

Teatre în Sibiu

Teatrul orașului. Director: Leo Bauer. Marți, în 16 April: *Roza din Stambul*, operetă în 8 acte de Leo Fall.

Mercuri, în 17 April: *Împrejurul iubirii* (Rund um die Liebe), operetă. Inceputul la: 7½ ore seara.

Teatrul cinematograf. Apollo, Strada Schewis. Directoară: D-na Emil Tóth.

Marți, în 16 April: *Pensionatul*, dramă în 3 acte.

Mercuri, în 17 April: *Catarina Radmirov*, dramă rusească.

Inceputul la: 6½ și 8½ ore seara.

